

Українська мова
6 клас

Сьогодні
07.10.2024

Урок
№20

Змінювання і творення слів

Мета: ознайомити із поняттям словотворення та словозміна, вчити визначати в словах закінчення, суфікси та префікси; розрізняти форми одного й того ж слова та спільнокореневі слова; учити визначати твірне та похідне слово; розвивати зв'язне мовлення (усне та письмове) та творчі здібності; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, до традицій своєї країни.

Очікувані результати: учень/учениця знає і пояснює поняття словотворення та словозміна; визначає в словах закінчення, суфікси та префікси; розрізняє форми одного й того ж слова та спільнокореневі слова; знаходить твірне та похідне слово; розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого в усній та письмовій формі.

Сьогодні
07.10.2024

Організація класу

Встали, дітки, всі рівненько,
Посміхнулися гарненько,
Настрій на урок взяли
Й працювати почали.

Сьогодні
07.10.2024

Аутотренінг

Я – учень.

Я не боюся
висловити
свої думки.

Я –
особистість
творча.

Я думаю,
аналізую.

Помилившись,
я міркую далі.

Шукаю істину.

Я хочу
багато знати.

Я сьогодні буду
активним.

Сьогодні
07.10.2024

Повідомлення теми уроку

❖ Сьогодні на уроці ви навчитесь змінювати та утворювати нові слова. Познайомитесь з твірними та похідними словами.

Сьогодні
07.10.2024

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
07.10.2024

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

Я абсолютно переконана, що кожен може тримати свій простір у порядку (Марі Кондо).

Прочитайте епіграф. Поясніть, як ви його розумієте.

1. Що таке словозміна і словотворення?
2. Яку роль відіграє словотворення в мові?

Сьогодні
07.10.2024

Шукаємо відповіді на запитання:

1. Які слова називають твірними і похідними?
2. Для чого людям потрібні знання словотвору?

**Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.**

Сьогодні
07.10.2024

Порівняйте подані слова. Визначте, які зі слів виникли раніше, а які утворилося згодом. Висловіть припущення, які з наведених слів можна назвати твірними

Розум — розумний, слово —
словник, хата — хатка, дід — прадід,
червоний — інфрачервоний.

Змінювання слова — це творення форм того самого слова без зміни його лексичного значення: ліс, лісу, у лісі, ліси.

Творення слів передбачає утворення нових слів із новим лексичним значенням: лісок, лісовий.

У мові є похідні і твірні слова. Похідні мають тісний зв'язок з іншими словами, значення їх спирається на будову таких слів (гайок — невеликий гай, добовий — доба). Твірні слова є базою для творення інших слів (гай, доба).

Значення похідного слова можна пояснити за допомогою сполучення слів, до якого входить твірне: кухоль — кухлик (маленький кухоль), оксамит — оксамитовий (зшитий з оксамиту), доба — щодоби (кожної доби).

Якщо розташувати похідні слова в такій послідовності, як вони утворені, то матимемо словотвірний ланцюжок: птах — пташеня — пташенятко.

Сьогодні
07.10.2024

Визначте основну думку тексту. Випишіть приклади словозміни і словотворення. Поділіться досвідом прибирання своєї кімнати, квартири чи будинку. Розберіть за будовою виділені слова

Уявімо собі захаращену кімнату. Безлад у ній не утворюється сам собою. Ви, людина, яка живе в ній, утворюєте безлад. Є такий вислів: «Безлад у кімнаті — безлад у голові».

Чи говорили ви собі: «Я просто не вмію прибирати» або «Немає сенсу прибирати: я від природи неохайна людина»? Багато людей роками підтримують таке негативне уявлення про себе, але воно зникає одразу ж, коли вони опиняються у своєму бездоганно чистому просторі.

Сьогодні
07.10.2024

Визначте основну думку тексту. Випишіть приклади словозміни і словотворення. Поділіться досвідом прибирання своєї кімнати, квартири чи будинку. Розберіть за будовою виділені слова

Як тільки ви почнете прибирати, ви «перезавантажите» своє життя. У результаті воно почне змінюватися.

Прибирання — це лише інструмент, а не пункт призначення. Справжньою метою має бути дотримання такого способу життя, який вам найбільше подобається (За Марі Кондо).

Сьогодні
07.10.2024

Перевір себе

Словозміна: собі, собою, себе; людина, людей; ви, вам.

Словотворення: прибирати, прибирання.

Безлад ☐

Людина ☐

Людей ☐

Роками ☐

Бездоганно ☐

Призначення ☐

Сьогодні
07.10.2024

Випишіть похідні слова. Поясніть їхнє значення. Які частини слова беруть участь у їх творенні. Обґрунтуйте свою відповідь

?

Зимовий, зима, зимонька, троянда, трояндовий, прибирати, прибирання, життя, життєвий, життєпис, каса, касир, п'ять, п'ятірка.

Зимовий, зимонька, трояндовий, прибирання, життєвий, життєпис, касир, п'ятірка.

Сьогодні
07.10.2024

Визначте, які слова є похідними. Як, на вашу думку, утворене слово «КонМарі»? Чи є у вас свій метод прибирання? Якщо так, запропонуйте для нього цікаву назву й розкажіть про нього

1. Коли ми не можемо повноцінно користуватися якимись речами, час передати їх іншим людям, які їх потребують.
2. Коли я маю одну пару сонячних окулярів, то завжди знаю, де вони (Г. Рубін).
3. У Японії люди вірять, що чистота приносить удачу (М. Кондо).
4. Марі Кондо розробила цікавий метод прибирання, який стали називати КонМарі.

Сьогодні
07.10.2024

Перевір себе

Повноцінно, користуватися, передати,
потребують, сонячних, приносить,
КонМарі.

- Що робити, якщо треба прибрати, а часу обмаль?
- Мама просить допомогти прибрати, а друг (подруга) пропонує в цей час зустрітися?

Сьогодні
07.10.2024

Назвіть судження, у яких допущено помилки. Виправте помилки,
зважаючи на інформацію, здобуту на уроках української мови

1. Словоtvір вивчає правила розбору слова за будовою.
2. Ні, словоtvір вивчає творення нових слів.
3. Змінювання слова — це утворення нових слів із новим лексичним значенням.
4. Ні, це зміна слова за відмінками.
5. Базою для творення інших слів є похідне слово.
6. Ні, tvірне слово.
7. Цікавий метод прибирання КонМарі розробили в Японії.
8. Так.

Сьогодні
07.10.2024

Складіть словотвірний ланцюжок спільнокореневих слів (у порядку їх утворення)

- 1) перемога, переможець, перемогти;
- 2) готувати, підготовка, готовий, підготувати;
- 3) бездушність, бездушний, душа;
- 4) смачний, смак, смачненький.

- 1) Перемога - перемогти, переможець;
- 2) Готовий - готувати, підготувати, підготовка;
- 3) Душа – бездушний, бездушність;
- 4) Смак - смачний, смачненький.

Сьогодні
07.10.2024

Online завдання

Відскануй QR-код або
натисни на коло!

Сьогодні
07.10.2024

Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон»

- Сьогодні я дізнався...
- Було цікаво...
- Було складно...
- Я зрозумів (-ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився (-лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг / змогла...

Сьогодні
07.10.2024

Домашнє завдання

Для учнів, що були в закладі:
подані слова на уроці розібрати
за способом творення.
Для учнів, що не були в закладі,
а 07.10.2024 навчалися
дистанційно: вивчити стор. 67,
впр. 134.
Хай щастить!